The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa. The only Telugu News Paper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపఁబడును

హైదరాబాదు—దక్కను

GOLAKONDA PATRIKA HYDERABAD Dn.

సంపుటము ౫ } ప్రమోదూతనామ సంవత్సర చైత్ర శు॥ ౬ బుధవారము 25-3-31 } సంచిక [illegible]

పురపాలక సంఘ సమావేశము

మీటు ఇన్స్పెక్టరు నియామకమును గూర్చి చర్చ

మీటు ఇన్స్పెక్టరుగ హిందువును నియమించ రాదనియు, హిందువులు తాకిన మాంసము ముసల్మానులు తినరనియు అబ్దుల్ ముక్తెదరు ఖాన్ సా॥ ఆక్షేపించిరి

హిందువునైనను ముసల్మానునైనను ఈ పదవిపై నియమించవచ్చునని సభవారు తీర్మానించిరి.

పురపాలక సంఘశాసనమును సవరించుటకై ఒక వేయిరూపాయిలు అంగీకరింపబడెను.

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి)

గత శుక్రవారము (౨౦-౩-౩౧) నాటి సాయంకాలము ౫-౩౦ గంటలకు పురపాలక సంఘసమావేశము అధ్యక్షులగు [illegible] గారి యాజమాన్యమున జరిగెను. మొత్తము ౪౫ గురు సభ్యులలో ౨౪ గురు మాత్రము వచ్చిరి. అందు [illegible] విషయములు తీర్మానింపబడెను. వానిలో ముఖ్యమగు విషయములు ఇవి:

మీటు ఇన్స్పెక్టరు నియామకము.

మౌల్వీ అబ్దుల్ ముక్తెదర్ ఖాన్ సా॥ గతవారములో నొకదానియందు మీటు ఇన్స్పెక్టరుగా హిందువును నియమించ కూడదని హిందువులు ముట్టుకొనిన మాంసమును ముసల్మానులు ముఖ్యముగా షియా మతము వారు తినరని యుండిరి. ఆ సమావేశమునందే ఎవరికైన కోరికయున్నచో నొకటికొకటి ఉ[illegible] నియమింప బడెను. అయిన సంఘము కోరికను ఎన్నుకొనిరి. అదియే ఈనాటి చర్చయైనది.

దీనిపై మౌల్వీ అబ్దుల్ ముక్తెదరు [illegible] మాటలనే హిందువు నెన్నుకొనినచో వారు ముట్టుకొనిన మాంసము ముసల్మానులు తినజాలరు అని వాదించిరి.

అందుపై పింగిలి వేంకట రామారెడ్డి గారును, రామచంద్ర నాయకు బారిష్టరు గారును, ప్రతిఘటించుచు, మతవిషయిక చర్చలు పరిపాలన సభలలో రాగూడదనియు, హిందువులు గూడ మహమ్మదీయులు ముట్టుకొనిన నెయ్యి, కూరగాయలు మొదలగునవి తినగూడదా యనియు, పోనీ మహమ్మదీయునే నియమించ వలయునని పట్టుపట్టువారు [illegible] ఈ సంఘమునకు కోరియుండ లేదనియు, ఇట్టి విషయములను మనము వారు అనవసరముగ చర్చించుట విచారకరమనియు తెలిపిరి.

కొత్వాలుగారు మహమ్మదీయులచే కోయబడిన మాంసమునే చాలమంది జనులు ఎత్తుకొని తెచ్చిన పిమ్మట మహమ్మదీయులు వాడుకొనుచున్నారనియు, కొంతమంది హిందువులే కటికవాండ్లుగా నున్నారనియు తెలిపిరి.

అందుపై అబ్దుల్ ముక్తెదరు ఖాన్ సా॥ ఇది తెలియని విషయమనియు, తెలిసినచో వాదించనియు, నుడివిరి.

మౌల్వీ అమజదు హుసేన్ సా॥ మతగ్రంథములలో ప్రత్యేకముగా హిందువులు ముట్టుకొనిన దానిని వాడుకొన గూడదని లేదనియు, మహమ్మదీయేతరులే ముట్టుకొనినచో తినగూడదని కలదనియు నుడివిరి. మీటు ఇన్స్పెక్టరు పదవికొక్క విద్యాధర్మములను తెలుపుము ఈపదవికై నియమింపబడిన యాతడు గొఱ్ఱెలను కోయుటకుముందు అవి ఆరోగ్యవంతముగా నున్నదియా లేదా [illegible] తరువాత మాంసము పాడైపోయినది గాకుండ పరిశీలించవలయునియు, నైనను ఇతర జంతువు మాంసము గాకుండ [illegible] చూడవలయుననియు, తెలిపిరి.

తుదకు దీనిపై ఓట్లు గైకొనబడెను. అందు హిందువుకాని ముసల్మాను కాని ఎవరైనను నియమింప బడవచ్చునని తీర్మానింప బడెను

పురపాలక సంఘశాసనము

పురపాలక సంఘశాసనము ౧౯౦౦ [illegible] క్రిందటి శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడెను. అందు కొంత సవరణ కావలసియున్నది. దానికొరకు ఇంగ్లీషు భాషయందు ప్రవీణులుగల వారొకరిని నియమించుటకు [illegible]. వేయిరూప్యములిందుకు కావలయును. ఈవిషయమును కనిష్ఠ్వరు గారు ప్రవేశపెట్టిరి

ఇందుపై పింగిలి వేంకట రామారెడ్డిగారును, రామచంద్ర నాయకు బారిష్టరుగారును ఆక్షేపణలను తెలిపిరి. కాని పిమ్మట కొకగా వేయి రూపాయిలిచ్చుట కంగీకరింపబడెను.

రాత్రి ౧౦ గంటలకు సమావేశము ముగిసెను. ముందుగూడ రాత్రికే సమావేశములు జరుపుటకై సభ్యులు కోరిరి,

నరేంద్ర మండలి సమావేశము

సంస్థానాధీశులకు రాజప్రతినిధి హితవు

లా అందు ఆర్డరు ప్రజల యభీష్టము ననుసరించి యుండదగును. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును, హక్కులను సంరక్షింప వలయును. న్యాయశాఖపై కార్యనిర్వాహక శాఖకెట్టి హక్కు నుండరాదు పన్నులు తేలికగ నుండవలయును.

సమాహార విధానమును సంస్థానాధీశు లంగీకరించిరి.

మార్చినెల ౨౮ వ తేదిన ఢిల్లీనగరమునందు నరేంద్రమండలి సమావేశము ప్రారంభమయ్యెను. అందు రాజప్రతినిధియగు ఇర్విన్ ప్రభువు సంస్థానాధీశుల కర్తవ్యములు గూర్చి గంభీరోపన్యాసము గావించిరి. దానినుండి దిగువ భాగములు ముద్రితములు:—

సంస్థానాధీశులకు నేను స్వాగత మిచ్చుట కిది అయిదవ పర్యాయము సంస్థానాధీశులు సమావేశమగుట ఇది పదియవ పర్యాయము ఈ ౧౦ సంవత్సరముల కాలములో ఈ సమావేశముల వల్ల సంస్థానాధీశులకును కలిగిన లాభమును పరిశీలించెదము. ఈ సందర్భమున ముఖ్యముగ గమనింపవలసినది. రౌండుటేబిలు సమావేశము. విక్టోరియా మహారాణిగారి ప్రకటనకన్నను, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారితో మీరు గావించుకొనిన ఒడంబడికలకన్నను రౌండుటేబిలు సమావేశపు ఫలితములు మిగుల ప్రాముఖ్యమైనవని చెప్పవలెను. రౌండుటేబిలు మహాసభయందు సంస్థానాధీశులు ప్రకటించిన అభిప్రాయములకు పునాది ఈ సంవత్సరము ఇచ్చుటనే వేయబడినది. భావికాలమున భారతదేశ చరిత్రయందీ మహాసభ ఎట్టిస్థానము నలంకరించునో చెప్పుటకు వీలులేదు. బహుశః ఈ మహాసభ ఉద్దేశము నెరవేరినదనియు ఫెడరేటెడ్ ఇండియాసభలకు ఈ మహాసభ ఎడము ఇవ్వవలసి వచ్చునని యూ తోచుచున్నది. భావి పరిణామ మే విధముగ నున్నను ఇంతవరకు ఈ మహాసభ వారు గావించిన కృషి మిగుల ప్రశంసనీయమయినదని అంగీకరింపవలెను.

సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులు లండనకు ప్రయాణమయినప్పుడు రౌండుటేబిలు మహాసభ చర్చల ఫలితములు ఈ విధముగ నుండునని యు అట్టి పరిణామమునకు సంస్థానాధీశుల ప్రకటనయే కారణముగ నుండుననియు ఎవ్వరు ఊహించి యుండజాలరు. కడచిన సంవత్సరము జూలై నెలలో మీరిచ్చట సమావేశమైనప్పుడు ఫెడరలు విధానమువల్ల సంస్థానములకు బ్రిటిషు ఇండియనుకు కలుగు లాభములను గురించి మీలో కొందరితో ప్రసంగించియుంటిని. ఆర్థిక విషయములందు ఒకే విధాన మవలంబించుటవల్ల ఉభయ పక్షముల వారికి కలుగు లాభములను కొందరికి వివరించియుంటిని కాని సంస్థానాధీశులు తమస్వాతంత్ర్యములను కొంతవరకు వదలుకొని ఫెడరేషను యందు చేరుటకు అంగీకరించెదరని నాకప్పుడు తోచలేదు. భారత దేశమున కంతయు ఒకే ప్రభుత్వముండవలయు ననియు అట్టి ఫెడరేషనునందు సంస్థానాధీశులు చేరుటకు సంస్థానాధీశులు సంసిద్ధులై యున్నారనియు మా ప్రతినిధులు లండనులో గావించిన గొప్ప ప్రకటన నా కెంతయో సంతోషమును కలుగజేయుచున్నది. ఫెడరేషను ఏర్పరచు విషయమై ఇక ముందు జరుగగల చర్చల యందుకూడ సంస్థానాధీశులందరు కలసి భావి రాజ్యాంగ నిర్మాణ మేర్పరచు విషయమున తోడ్పడెదరని నమ్ముచున్నాను.

తరములనుండి వచ్చుచున్న ప్రాచీన సాంప్రదాయములను విడనాడి మీరు నూతన పథము ద్రొక్కనున్నారు ఇంతవరకు మీరు ప్రాచీన సాంప్రదాయముల ననుసరించి మీరు రాష్ట్రములందు స్వతంత్రులయి పరిపాలనము జరుపుచుండిరి సంస్థానాధీశుల పరిపాలనాదరములు క్రమముగ మారినవి. సంస్థానాధీశుల బాధ్యతను గురించి ధర్మములను గురించియు కొంత చెప్ప నుద్దేశించుచున్నాను. ప్రభుత్వ నిర్మాణము ఏవిధముగ నున్నను అనగా నిరంకుశాధికారియగు రాజు పరిపాలించుచున్నను లేక సాంప్రదాయములకు బద్ధులయిన రాజు పరిపాలన మైనను లేక ప్రజాయత్త పరిపాలనమైనను, ప్రజల క్షేమమును దృష్టియందుంచుకొని పరిపాలన జరుపుటపై ఆ పరిపాలన గొప్పతనము ఆధారపడియుండును. ప్రజల క్షేమమునకు ప్రధానమగు విషయములను వివరించెదను. సంఘము ఆమోదించు చట్టముల ననుసరించి పరిపాలనము కొనసాగుచుండవలెను. వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమును పౌరసత్వపు హక్కులను ప్రభుత్వము వారు సంరక్షించుచుండవలెను. చట్టముల ననుసరించి ప్రజలందరు సమానులను సిద్ధాంతముపై పరిపాలన కొనసాగవలెను. ఇందులకు చక్కని నిర్మాణముతో కూడిన పోలీసుదళము అవసరము. ఇందులకు తోడు న్యాయ పరిపాలనా విధానము చక్కగ నేర్పరుపవలెను. ఎక్జిక్యూటివు ప్రభుత్వమువారికి న్యాయమూర్తులపై ఎట్టి యధికారము నుండకూడదు. సాధ్యమైనంతవరకు పన్నులభారము తక్కువగ నుండవలెను. ప్రజల ఆర్థిక స్థితికి తగినట్లుగ పన్నులుండవలెను. సంస్థానాధీశుని గౌరవము ప్రతిష్ఠ కాపాడు కొనుటకు తగినంత మాత్రపు ధనమునే సంస్థానాధీశుడు తన ఖర్చులకై వ్యయము చేసుకొనవలెను. మిగత మొత్తము సంఘ జీవితమును అభివృద్ధిపరచుటకు అనగా విద్య ఆరోగ్యము, వ్యవసాయము, వసతులు రోడ్లు మొదలగు సౌకర్యములను వృద్ధిచేయుటకై వినియోగింప బడవలెను. ప్రజల కష్టసుఖములను వారి కోరికలను తెలిసికొనుటకు తగు ఏర్పాటులుండవలెను. పాదకులకు పాలితులకును పరస్పర సంబంధముండవలెను. మతవిషయములందు సహనముండవలెను. తగవులను రాజీ పరచుటకు తగు ఏర్పాటు లొనర్పవలెను. వీటన్నిటికంటెను ముఖ్యమైనది సంస్థానాధీశుడు ప్రజాగౌరవ విశ్వాసములకు పాత్రులయిన మంత్రుల సహాయమును పొందుచుండవలెను.

భావినిర్మాణమున మీకు రాజప్రతినిధిద్వారా సార్వభౌమునితో ప్రత్యక్షసంబంధ మేర్పడును. మీ ఒడంబడికలు ప్రస్తుతము వలెనే సంపూర్ణముగ గౌరవింపబడును. కావున మీ ప్రజలు గర్వపడు విధమున మీకు ఎదురొన వచ్చిన సమస్యలను సాహసముతోను ధైర్యముతోను పరిష్కరింపవలెను. మీ శుభముకోరుచు మీ సెలవు తీసికొనుచున్నాను

ఫెడరేషను నామోదించుట

సంస్థానాధీశుల ఇష్టాగోష్ఠి మహాసభయందు సంస్థానముల పరిపాలన నందును ఆర్థికవిషయములందును స్వాతంత్ర్యముతో కూడిన ఫెడరేషను విధానమును అంగీకరించుచు భారతదేశము ప్రతినిధులతో ఈ విషయమయి చర్చలు జరుపుటకు ఒక తీర్మానము సంస్థానాధీశుల మహాసభయందు పరిపాలింపవలయునని అంగీకరింప బడెను. ఫెడరేషను విధానమువల్ల సంస్థానాధీశుల వ్యక్తిత్వము నశించునని పలువురు అభిప్రాయము తెలిపిరి.

తీర్మానములు

మార్చి ౨౭-౧౮ వ తేదులయందు నరేంద్రమండలి యొక్క ఇష్టాగోష్ఠి సమావేశము జరిగెను. ౧౮ వ తేదిన తీర్మానములు గావింపబడెను. చక్రవర్తిగారిపై తమకుగల భక్తివిశ్వాసములను వెల్లడింపబడెను. రాబోవు రాజ్యాంగ విధానములో అర్హమైన స్థాన మొసగుటకు చక్రవర్తి ప్రభుత్వము వారును, బ్రిటిషు రాజకీయ పక్షములును, తోడ్పడినందుకు ప్రశంసింప బడెను. ప్రతి సంస్థానము భావిరాజ్యాంగ విధానములో తమహక్కుల గూర్చి ప్రత్యేకముగ రాయబారములు జరుపుటకును, సదరివిషయము నరేంద్రమండలి అనుమతిపై జేయుటకును, తీర్మానింపబడెను. సంస్థానాధీశులయెడ ఇర్విను ప్రభువు గనపరచిన సానుభూతికి కృతజ్ఞత దెలుపబడెను.

సేవా సంఘము

తృతీయ ఆంధ్రమహాసభ ప్రయత్నములు

(మా విలేఖరి)

శ్రీ కల్యాణ మహోత్సవము

ఇట్లు

కావేపల్లి

(మా విలేఖరి)

(స్వకీయ విలేఖరి)

నాటక ప్రదర్శనము

రౌండు టేబిలు సభా ఫలితములు

సర్ మిర్జా ఇస్మాయిలుగారు

మైసూరు సంస్థాన ప్రజాప్రతి నిధులకు

సభాఫలితములు వివరించిరి.

సంస్థాన ప్రజలకు పౌరహక్కులు ప్రసాదించుటకై మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు కోరిరి.

రౌండుటేబిలు సభాఫలితములను వివరించుటకై దివాను సర్ మిర్జా ఇస్మాయిలుగారు ప్రజాప్రతి నిధులను కొందరిని ఈనెల ౧ వ తేదీన బెంగుళూరునందు శాసనసభా భవనమున సమావేశపరిచి వారికి ఈక్రింది విషయములను వివరించిరి.—

ఇప్పుడు రౌండుటేబిలు సభవారు పనిని మాత్రము ప్రారంభించి యున్నారని చెప్పవలెను. ఈసమయమున కాంగ్రెసువారు ఈసమావేశపు చర్చలయందు పాల్గొన అంగీకరించుట మిగుల సంతోషకరమగు విషయము. మహాపురుషులనదగు ఇర్విను గాంధిగార్ల దూరదృష్టి రాజతంత్రజ్ఞానము వల్లనే ఈఅనుకూల పరిణామ మేర్పడినది. ఇంకను చర్చింపవలసిన అంశములు ఎన్నియో యున్నవి. భారతీయులందరు పట్టుదలతోను ఐకమత్యముతోను పనిచేసిన మన ఉద్దేశములు నెరవేరగలవు."

దివానుగారు లండనులో చేసినపనిని ప్రశంసించుచు సర్ పుట్టన్న శెట్టిగారు మాట్లాడిరి. పిమ్మట కొంతమంది సభ్యులు ఈ విషయమై చర్చ సలిపిరి. అఖిలభారత సామ్రాజ్యను అందరు అంగీకరించిరి. కాని జాతీయ వాంఛలు సంస్థానములు ఫెడరేషనులో చేరకమున్న సంస్థానములందు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నెలకొల్పవలయుననియు, భావి రాజ్యాంగ విధానము నిర్ణయించుటకై జరుగు సభలలో సంస్థాన ప్రజలకు ప్రాతినిధ్య మొసగవలయుననియు, వాదించిరి. రౌండుటేబిలు మహాసభా ప్రతినిధులగు దివాన్ బహాదుర్ మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు సంస్థాన ప్రజలకు ప్రాథమిక పౌరహక్కు లొసగుచు ప్రకటన గావించవలయుననియు, మైసూరు సంస్థానమువలె అన్ని సంస్థానములలో సమాచార అత్యున్నత న్యాయస్థానముతోను బాధ్యతగల స్వతంత్ర్యన్యాయ శాఖ నెలకొల్పవలయుననియు, సూచించిరి.

సర్ మిర్జా ఇస్మాయిలుగారు చర్చింపబడిన విషయముల క్రోడీకరించిరి.—

(౧) ప్రజలకు ప్రాథమిక పౌరహక్కు లొసగవలయును. ప్రజలశరీరము, ఆస్తులు అప్రతిహతముగ నుండవలెను. అన్ని సంస్థానములు ప్రజలకు సమాన సౌకర్యము లుండవలయును.

(౨) ఫెడరేషనులో చేరు సంస్థానములందు నియమిత రాజ్యాంగ విధాన ముండవలయును.

(౩) సమాలోచనసభ (పెద్దలు సెనేటు) నందు ౧౨౦ మొదలుకొని ౧౫౦ వరకును, శాసన సభ (లోవరు ఛేంబరు) లో ౩౦౦ మందియును, ప్రతినిధులుండవలయును. అనగా రెండవ సభకు ౧౦ లక్షల జనసంఖ్యకొక ప్రతినిధి ఎన్నుకొనబడవలయును.

(౪) మొదటి సభయందు సంస్థానాధీశుల తరఫున, రెండవ సభయందు ఎన్నుకొనబడినట్టియు, నామినేటు చేయబడినట్టియు, ప్రతినిధులు డవలయును.

(౫) సంస్థానములకు శిష్టసభలో ప్రతిశతి ౪౦ స్థానములును, శాసనసభలో ప్రతిశతి ౩౩ ౧/౩ స్థానములును, ఉండవలయును.

(౬) అత్యున్నత న్యాయస్థానము (సుప్రీంకోర్టు) ఉండుటవసరము.

సర్ మిర్జా ఇస్మాయిలుగారు సభను ముగించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

అఖిల భారత రాజ్యాంగ విధానమునందు సంస్థానములను చేర్చిన చిక్కు లెన్నో సంభవించునని భయపడుచున్నట్లు తెలుపబడెను. కాని సంస్థానముల ను చేర్చుకొనకుండిననే బ్రిటిషిండియాకంటె పందల కొలది అల్పసంఖ్యాకులకన్న హెచ్చుచిక్కు లుసంభవించును.

స్థానిక వార్తలు

స్వదేశీ లీగు

శనివారమునాడు సాయంత్రము సికింద్రాబాదు స్వదేశీలీగు పక్షమున దాదా రంగయ్యగారి కంపౌండులో ఎం. ఎస్. రంగాచారి యాజమాన్యమున సభ జరిగెను. వాకు శాస్త్రిగారు బి. ఎ. ఎల్. ఎల్. బి. ఉద్యమముయొక్క నిర్మాణ కార్యక్రమ ప్రాముఖ్యతను గూర్చి యుపన్యసించుచు దేశమునందు బీదల సంఖ్యయే అధికముగ నున్నదనియు, రైతుల కష్టముల తొలగించుటగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి సూచించి యుంటిరనియు మన దేశమునుండి ధనము ఇతర దేశములకు పోకుండునట్లు వృత్తుల చే పట్టవలయుననియు, తెలిపిరి. డాక్టరు ఎల్. కె. మూర్తిగారు ఇంగ్లీషులో నుపన్యసించుచు నిర్మాణ కార్యక్రమమునందు స్వదేశీ ప్రచారము, హిందూ ముస్లిం ఐక్యత మద్యపాన నిషేధము అస్పృశ్యతా నివారణము చేరియున్నవనియు స్వదేశీ ప్రచారోద్దేశము జేయుట మనకర్తవ్యమనియు, ఈ రాష్ట్రములో హిందూ ముస్లిం ఐక్యత కలదనియు, మద్యపాన నిషేధము గూర్చి ప్రభుత్వముకు కొన్ని సలహాలనిచ్చి యున్నదనియు, ఉద్బోధించిరి. పిదప బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు ఆంధ్రములో చెప్పిరి.

ప్లేగు రిపోర్టు

ఈ వారములో హైద్రాబాదు నగరమునందు ప్లేగు వ్యాధిచే ఒకడైనను చనిపోయినట్లు కానరాదు. కనుక ఈ వ్యాధి తగ్గిపోయినదని చెప్పవచ్చును ప్రజలు తమ యిండ్లకు చేరుకొనుచున్నారు.

హైద్రాబాదు కాంగ్రెసుకమిటి

ఈ సంవత్సరమునకు దిగువ అధికారులు ఎన్నుకొనబడిరని తెలియుచున్నది —

ధర్మవీర వామన నాయకుగారు	అధ్యక్షులు
ఎ. వి. జోషిగారు	ఉపాధ్యక్షులు
డాక్టరు ఎల్. కె. మూర్తిగారు	కార్యదర్శి
దామోదర దాసుగారు	సంయుక్త కార్యదర్శి
రామకృష్ణ ధూతుగారు	కోశాధికారి

అఖిలభారత సహకార సంస్థల మహాసభ

హైద్రాబాదు కింద్రసహకార సంఘముయొక్క ఆహ్వానముపై అఖిల భారత సహకార సంస్థల సమావేశము ద్వితీయ అఖిలభారత సహకార సంస్థల మహాసభను హైద్రాబాదు నగరమునందు ఏప్రిల్ నెల ౪ ౫ తేదీలయందు జరుపుటకు అంగీకరించిరి. మహాసభ పూర్వనాయకులలోని కొందరు పాల్గొనెదరు. సర్ లాలుభాయి శ్యామలదాసు సి. ఐ. ఇ. గారి యాజమాన్యమున జరుగును. భారతదేశమునందలి ముఖ్యసహకార నాయకులను, వివిధ ప్రభుత్వముల రిజిస్ట్రారులను, హిందూస్థానమునందలి రాష్ట్రములు సంస్థానముల ప్రతినిధులను, ఈ మహాసభయందు పాల్గొనుటకై ఆహ్వానింపనున్నారు.

హిందీ పరీక్షా ఫలితములు

మద్రాసు నగరము హిందీ పరీక్షలలో దక్షిణ ప్రచార మండలి ధూలుపేట యొక్క దిగువ అభ్యర్థులు కృతార్థులైరి.—

రాష్ట్రభాష —

దిగంబరరావు వాగాపూర్కరు

మధ్యమ.—

(౧) సోహన్‌లాలు

(౨) మనోహరలాలు

ప్రథమ:—

(౧) ఎం. వి. మాధవ ప్రసాదు

(౨) నరసింగు ప్రసాదు

అలహాబాదు హిందీ సాహిత్య సమ్మేళన పరీక్షలలో చేరదలచువారు ఏప్రిల్ నెల ౧౦ తేదీ వరకు దరఖాస్తులు ప్రవేశ రుసుముతోసహా కార్యదర్శి దక్షిణ ప్రచారక మండలి, ధూలుపేటకు పంపవలయును.

స్మిథుగారి యుపన్యాసము

ఇంపీరియల్ డైరి ఎక్స్‌పర్టు (Expert) లగు విలియం స్మిథుగారు పురపాలక సంఘ పాల సప్లై (Municipal milk supply) అను విషయముపై రేపు సాయంత్రము ౬-౧౫ గంటలకు ప్రింథిమేటనుకు నుపన్యసించెదరు. మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాదుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. ఈ విషయములో ఆసక్తిగలవారందరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

దేవరకొండ సభలు.శుద్ధ ఖద్దరు

బోగీపేటనుండి మల్లగరటి వీరప్పగారు శుద్ధ ఖద్దరు వస్త్రములను సభల సందర్భమున సరసమైన ధరలకు అమ్ముటకు నిమిత్తము వ్యాపారముల కొరకు అత్యంతాభిమానముతో తెచ్చియుండిరి. ఖద్దరునందు అభిమానముగల కొందరు ప్రతినిధులు వీరి వస్త్రములను పరీక్షించి వీరిని ప్రోత్సహించిరి. వీరు హైద్రాబాదులో శుద్ధఖద్దరు తమవద్ద తయారగునటుల అన్నిబట్టలు ఏర్పాటు చేసియున్నారు.

యువరాజుగారు

యువరాజులగు నవాబు ఆజంజా బహాదరు, వారి సోదరులగు నవాబు మొజజ్జాం బహాదురు, పరివారముతో శనివారమునాడు మధ్యాహ్నము "ఠస్సూరు" యాత్రకై యూరపు యాత్రకై బయలుదేరిరని తెలియుచున్నది.

గ్రంథ నిషేధము

హాకింపరదు ప్రాసిక్యూషను, గనిగా ఎలక్ట్రిక్ ప్రెస్ అమృతసరులో ముద్రింపబడినట్టియు, స్వరాజ్యము సంపాదించు మార్గము" (స్వరాజ్య హాసిల్ కర్నేకా తరీకా) నిజాం రాష్ట్రములో నిషేధింపబడినది. దీని ప్రతులెవ్వరియొద్ద నున్నను, ప్రభుత్వమువారు పరపరముకొనెదరు.

కరాచీ కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు

ఈ సంవత్సరము కరాచీ కాంగ్రెసుకు హైద్రాబాదు నుండి ౩౦ మంది ప్రతినిధు లెన్నుకొనబడిరి. వీరిలో అధ్యక్షులగు ధర్మవీర వామననాయకుగారును మరికొందరు ప్రతినిధులును, సోమవారమునాడు కరాచీకి బయలుదేరిరి.

ఘోర హత్య

నిన్న టిదినమున నారాయణగూడ దగ్గర నొక స్త్రీ శవము కనబడినది. అవయవ కాళ్లు, చేతులు, తల నరుకబడి అచ్చట నొక నాగజెముడు చెట్లగుంపులో పారవేయబడి యుండెను. బహుశ అట్లు చేసి రెండు దినములై యుండును. శవము కంపుకొట్టుచు యుండెను. గుంపునది పోలీసువారు పరిశీలించగా శవముయొక్క తుంటలను చూచి రాత్రి ఆరిపోయినట్లు కనుగొనిరి. ఆమె ఎవ్వరైనది ఎవ్వరు చంపినది ఎందుకు చంపినది ఏమియు కొంతయు దొరకలేదు. ఆశవముయొక్క ఒక చేతిపై "సత్యా" అనియు, "రోశమ్మ" అనియు చేతులపై పచ్చ పొడిచినది కనబడినది. ఆశవము సమీపమున నొక కల్లుముంత కూడ యుండినది. కలదు కాని దీనియున్నదట పోలీసువారు విచారణ చేయుచున్నారు.

కరాచీ కాంగ్రెసు

ఏర్పాటులన్నియు పూర్తియైనవి. దాదాపు నాయకులందరు కరాచీ చేరిరి. భగత్సింగు వారి అనుచరులను ఉరిదీయుటచే అధ్యక్షుని యూరేగింపు నిలిపి వేయబడెను. నేడు భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘ సభ జరుగును.

ప్రతినిధులుగూడ వచ్చియున్నారు. నగరమధ్యమున అత్యున్నత ధ్వజ స్తంభము ప్రతిష్ఠింపబడెను. దానిపై త్రివర్ణ పతాక మెగురుచున్నది. వేలకొలది చిన్నజండాలు నగర మందంతటను నెలకొల్పబడెను.

విదేశవస్త్ర బహిష్కరణము

విదేశవస్త్రములను భారత దేశము నుండి ఎగుమతి చేయుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడెను.

— విదేశవస్త్ర వ్యాపారులకు సహాయము గల్పించుట కును, ఉన్న విదేశీ వస్త్రములను, ఎగుమతి చేసివేయుటకును గాంధిగారికిని మిల్లు యజమానులకును, బొంబాయి నగరము నందు ఈ నెల ౧౭ వ తేదిన ఇరుపక్షముల వారికిని సంతృప్తి కరమైన పద్ధతి యొకటి నిశ్చయింప బడెను గాంధిగారి స్కీమును మిల్లు యజమానులు అంగీకరించిరి దీని ప్రకారము లిమిటెడు బాధ్యతతో ౨౫ లక్షల రూపాయలు మూల ధనముగల యొక ఏజెన్సిని స్థాపించవలెను దీని యొద్దేశ్యము యిప్పుడు దేశములో మిగిలి పోయియున్న విదేశ వస్త్రములను యీ దేశమునుండి బయటికి ఎగుమతి చేసివేయుడమే. నష్టము కలిగినట్లయితే, దానిని ఆహ్వానదారులు కొంత, కాంగ్రెసు కొంత ఈ ఏజెన్సి కొంత పెట్టుకొనవల యును ఈ ఏజెన్సి వెంటనే పదిలక్షల వాటా ధనముతోను, ఐదు లక్షలు చెల్లింపబడిన మూల ధనముతోను పని ప్రారంభింప గలదు పై ౫ లక్షలకు పబ్లికు చందాల కవకాశ ముండును ఇక మిల్లులన్నియు మగ్గమునకు రు ౨౦ వంతున మూల ధనమునకు చెల్లింపవలెను విదేశీ వస్త్రము ని మీద తెప్పింపమని ప్రమాణము చేయువారి వరకును మాత్రమే యీ ఏజెన్సి గాకాను ఈ స్కీము వివరము లన్నిటిని సుం చి పలుకబడిగల యొక యుపసంఘ నిర్వచింపగలదు సర్ వాడియా గారు అధ్యక్షులు ఢిల్లీ బరోడా, అహమ్మదాబాదు బొంబాయి మిల్లు యజమానులు చాలమంది అం దులో సభ్యులు. ఏజెన్సి యేర్పడిగానే విదేశవస్త్రము సరకు ఖరీదు చేయుట ప్రారంభముగు ... బాధ్యతమీగనే, అది బయటిదేశములకు పంపివేయబడును విక్రయింపగా వచ్చిన సైకము ... చేయబడును

ఆర్యసమాజము హైదరాబాదు

౩౭ వ వార్షికోత్సవము

౧౯౩౧ ఏప్రిల్ నెల ౨, ౩, ౪, ౫, తేదులు గురు వారమునుండి ఆదివారమువరకు దేవిదీమహారాగు (ఆర్యవాటిక) నందు దిగువ నుదహరింపబడిన కార్యక్రమము ప్రకారము ఉత్సవము జరుపబడును ఇందు సర్వదేశిక సభా ప్రధాను లగు పూజ్యపాద శ్రీ నారయాణస్వామిజీ, సుల్తానుల్ మనాజరు వినుదాంకితులును, ఢిల్లి నివాసులును, నగు పండిత రామచంద్రజీ, రఘూసింగ్జీ మున్నగు వారల మహోపన్యాసములును, భజనయు జరుగును. కావున తా మెల్లరు తమ మిత్ర బృందములతో విచ్చేయ ప్రార్థితులు

కార్యక్రమము

(౧) నాలుగు రోజు ఉదయము ౭-౩౦ గంటల నుండి ౧౦ గంటలవరకు భజన, హోమము, శ్రవణము, జరుగును

(౨) ప్రతిదినము మధ్యాహ్నము ౨ గంటలనుండి ౪ గంటలవరకు శంకా సమాధానము జరుగును అన్ని మతములవారు పండుపమునకు విచ్చేసి తమకుగల సందేహములకు సమాధానము పొందగవచ్చును

(౩) ప్రతిదినము రాత్రి మైను గంటలనుండి ౯ గంటలవరకు భజన, ఉపన్యాసములు. జరుగును

(౪) మార్చి ౨౭ వ తేది శనివారమునుండి మార్చి ౩౧ వ తేది మంగళవారమువరకు రాయంత్రము ౬ గంటల నుండి ౯ గంటలవరకు శ్రీ నారాయణస్వామీ జీగారు ప్రభు భక్తి మున్నగు విషయములపైనను ఉపనిషత్తుల కథలు విని పించెదరు

స్త్రీలకు ప్రత్యేక స్థలము. అవసరమునుబట్టి ఈ కార్య క్రమములో మార్పు చేయబడును;

ఇట్లు
చందూలాల్
కార్యదర్శి.

గ్రంధవిమర్శనము

వినోదవల్లరి (మొదటి భాగము)

ప్రకటన కర్తలుయు వైడ్ స్టోర్సు మచిలీపట్టణము రచయిత కోనూరు రఘునాధ మూర్తిగారు ౧౦౪ పుటలు వెల రు ౧-౨-౦ లు

ఇది సచిత్ర గద్యపద్య కావ్యము ఇందలి ప్రసంగములు వినోదముగనే యున్నవి విశ్రాంతి కాలములందు వేడుకగా చదువుకొనుటకీ గ్రంధము మిక్కిలి యుపకరించును మచ్చునకై యొక పద్యము నుదహరించుచున్నాము --

సీ॥ ఇంగ్లీషుముక్కలు తెరుగకపోబట్టి
దొరతనంబున సేవ దొరకలేదు
వైదికమంత్రముల్ వల్లింపకుంటచే
నల పురోహిత వృత్తి యబ్బలేదు
శివయొద్ద రొక్కంబు తద్దయు లేకుంట
వర్తకంబునకు బాల్పడగలేదు
కంఠస్వరంబెన్న గార్ధభోపమ మాట
నాటకంబుల పాడ నడపలేదు
గీ॥ ఎన్నిపనులను జేయగా నేమిలాభ
మున్న దనుచు వైద్యము నేను నెన్నుకొనెను
ఏనుగు మాబావ బోలెడి వైద్యుడేమను
నావరాదు, నిజముగా నాంచబోము

ఆదిహిందువులలో భేదభావములు

ఆదిహిందువులలో మాలమాదిగ అనున విముఖ్యమైన తెగలు వీరిలో పరస్పర భేదములు, హిందువులలో అగ్రజాతులకును అంత్యజాతులకును గల తారతమ్యమువలె మించకున్నచో సమానముగనైన గలవని స్పష్టమగుచున్నది. గత శివరాత్రి మహనాడు వీరన్నగుట్టపైన హిందువుల వీదలకు అన్నదానముగా భావించబడెను సుమారు వేయిమంది లో అధికసంఖ్యాకులు ఆదిహిందువులై యుండిరి శ్రీయుతులు ఎర్రం సీతారాంగారు ఆరుగొండ లక్ష్మయ్యగారు దేవాలయము పూజారి చిన్నాలుగారు సేవలాలుగారు చోటాలాలుగారు మున్నగువారు కార్యమునందు జూపిన శ్రద్ధ, అభిమానము ప్రశంసనీయము

అస్పృశ్యత ఆదిహిందువులలోనే ఇకను చాలగా నమ్మియుంచుట ఈ అవలోకనచే విస్పష్టమయ్యెను. ౨౫ సంవత్సరములనుండి హైదరాబాదులో ఆదిహిందూ వాయమును చేయుచున్న కృషిఫలితమింకను తేలలేదా వీరు అగ్ర జాతులవారలతో పోరాటము సలిపి మానవ సౌభ్రాతృత్వ భావమునకై ... లాభకుటకు ... తమలో గల అంతరంగిక ... సృష్టి దోషములను అస్పృశ్యతనునిర్మూలించుటకు ప్రయత్నించవలెనని సవినయముగా ప్రార్థించుచున్నాను

ఇట్లు విధేయుడు,
సుబ్బారాం

ప్రకటన.

ఇందుమూలముగ అందరికి తెలియచేయుడమేమనగా మాతండ్రి అయిన పెండ్యాలరామచంద్రరావు వ॥ రంగారావు సాకీన్ చినపెండ్యాల తా॥ రాయగీరు వ్యభిచారుల యింటిలో వుంచుకున్నాడు. మనదు చెడిపోయినది. చెడ్డపనుల విషయమై బాకీలు తీసుకొనవలెననియు, స్థిరచరాస్తులు విక్రయము తాకట్టు వగయిరా చేయవలెననియు కోరికగలవారయియున్నారు సదరు రామచందర్ రావుగారు మొలహిడా చేసె ఖావిల్ లేరు కాబట్టి వారికి అప్పులు నాకు తెల్యపర్చనిదియివ్వకూడదు షలస్థిని కొనకూడదు. తాకట్టు వగయిరాలు పెట్టుకోకూడదు. దీని వ్యతిరిక్తము చేయువారు సకు వస్థితియందును ఏవిధమయినవారుకు నా జిమ్మేదారి వుండబోదు. పెండ్యాల రంగారావు

సా॥ చిన పెండ్యాల తా॥ రాయగీరు

H E H. The Nizam's State Railway

మహా ఘనత వహించిన శ్రీనిజాం రైల్వే

ప్రకటన

౧౯౩౧ గుల్బర్గా ఉరుసు

గుల్బర్గా ఉరుసుకై పోవు ప్రయాణీకులకు సికింద్రాబాదు, హైదరాబాదు బి. జి. బేగంపేట స్టేషనులనుండి తగ్గిన టిక్కెట్లు ఇవ్వబడును. ఈ తగ్గింపు టిక్కెట్లు స్టేషనులలోను, హైదరాబాదు సిటీ బుకింగు ఆఫీసులోను, ౪౮ ఘంటలకు ముందు కొనవచ్చును.

ఉరుసుకై పోవు ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థము సికింద్రాబాదు నుండియు, హైదరాబాదు బి. జి. నుండియు, గుల్బర్గాకు ౧౯౩౧ ఏప్రిల్ నెల ౩, ౪, ౫ తేదులయందు తగినంతమంది ప్రయాణీకులున్నయెడల ప్రత్యేక రైలుబండ్లు నడుపబడును

ప్రత్యేక రైలుబండ్లు దిగువ వేళలయందు నడచును. ఈబండ్లు బేగంపేట నుండి వాడీ మధ్యగల అన్ని స్టేషనులలో ప్రయాణీకుల నెక్కించుకొనుటకు నిలుచును.

సికింద్రాబాదు	పో.	౭-౫౫	౧౪-౨౦
హైదరాబాదు బి. జి.	,,	౮-౫౦	౧౪-౫౫
బేగంపేట	,,	౮-౩	౧౫-౧౦
వాడి	,,	౧౪-౦	౨౧-౦
గుల్బర్గా	రా.	౧౫-౫	౨౨-౧౦

ప్రత్యేక రైలుబండికొరకు తగినంతమంది ప్రయాణీకులు లేనియెడల నేరుగ గుల్బర్గాకు బుకింగు చేయబడిన స్పెషల్ క్యారేజీలు సాధారణ రైలుబండ్లకు తగిలించబడును.

(అనుమతిచే

చీఫ్ ట్రాన్సుపరింటెం డెంటు ఆఫీసు సికింద్రాబాదు ౧౯-౩-౧౯౩౧ } ఎచ్. ఇ. విలియమ్సు చీఫ్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు / సూపరింటెండెంటు

విచిత్ర వివాహచర్య

వితంతు వివాహ శాసనము

"మూర్తి ప్రల్లదములు"

(వేంకటేశ్వర గుప్త గారు వకీలు)

శ్రీయుతులగు రామమూర్తి గారు "వితంతూ ద్వాహ శాసన" మను శీర్షిక క్రింద నాచే వ్రాయబడిన వ్యాసమును విమర్శించు నెపమున ప్రల్లదములు పలుక నారంభించిరి వ్యాసమందలి విషయములను ప్రమేయరహితముగా ఖండించ వచ్చునుగాని అవాచ్య ప్రసంగములు సౌజన్య లక్షణము కాదని తెలుపుచు యిక ముందైన వ్రాతలు వ్రాయకుందురు గాక యని మూర్తి గారిని కోరియుంటిని కాని నయ్యది శేము నైజమునకు విరుద్ధమని దలంచిరి కాబోలు తిరిగి యీ ఫాల్గుణ బ॥ ౮ వారి పత్రికలో తత్ప్రథమునే యవలంబించి యున్నారు అయినను వారి స్వభావాను గుణ్యమగు ప్రత్యుత్తరము వ్రాయుట నామతము కాదు కావున మూర్తి గారి విలాపము విశదముగా తెలిసిన పిదప వారికి వేదమార్గము లచే సమాధాన పరచెద

మూర్తి గారికి వేద మంత్రమును "నెట్లో తెలుసుకొని వయ్యది పునర్వివాహ మంగీకరించు చున్నదని సెలవొసంగి యున్నారు కావున నా మూత్రమునకు శ్రీ సాయణా చార్యుల వారి భాష్యము ననుసరించిన పండితాభిప్రాయ మేవిధము గా కలదో పాఠక మహాశయుల జ్ఞప్తికొరకు క్రింద పొందు పరచు చున్నాను

మంత్రము ఉ దీర్ష్వ నార్యభి జీవలోక మితాసు మేత ముపశేష ఏహిహస్త గ్రాభస్యదిధి షోస్త్వమే తత్పత్యు ర్జనిత్వ మభిసంబ భూథ

సాయణాచార్యులవారి భాష్యము—హే నారీత్వం ఇతాసుం గత ప్రాణ మేతం పతిముపశేషసు మేత్య శయనం కరో షి ఉదీర్ష్వాస్మాత్పతి సమీపాదుత్తిష్ఠ జీవలోక మభి జీవంతం ప్రాణినసమూహ మభిలక్ష్యాగచ్ఛత్వం హస్తగ్రాభస్య పాణిగ్రహవతో దిధిషోః పునర్వివాహేచ్ఛోః పత్యురేతజ్జనిత్వ మభిసంబభూథ అభిముఖేన సమ్యక్ప్రాప్నుహి

శ్రీ కాశీనాస్తుల్యులగు గవర్నమెంటు సంస్కృత పాఠశాల ప్రధాన పండితులగు కలెకర రాజారామ శాస్త్రుల వారి వ్యాఖ్యానము యతిసత్వంత్రస్య హే నారిత్వ మేతం గత ప్రాణం దేహం పశ్యేవాభిముఖ్యమాశావశ్యేతస్య మోపే శేషే ఉత్తిష్ఠ శాయందేహస్యపరే కిం శ్యేతి దక్షసాకాజీవః అతః పయ్యత్వర్త్తేతం జీవలోకం మర్త్యలోకాదన్య మభిలక్ష్య గచ్ఛత్రిచగత్వా ఇహలోకే పాణి గృహీతవానపి పునర మముష్మిన్న పిలోకేత్వా మేవయోఖార్యా మిచ్ఛతి తస్యదిధిషోః పత్యురేత జ్జాయాత్వం యదిదానం త్వయివర్తతే తదేవప్రాప్నుహి॥ ఇత్యర్థ ఏవాత్రత్యే తత్పద స్వారసాత్ప్రతు నాచార్యైర్వ్యాఖ్యాతస్య జనిత్వమిత్యే తత్సామాన్యాశరన్యేన యోజనా దేతత్ప్ర దృశ్యయుగ్వేదమంత్ర భాష్యార్థాను సన్ధానే త్సందర్భ శుద్ధేర్నిర్ణీయతే

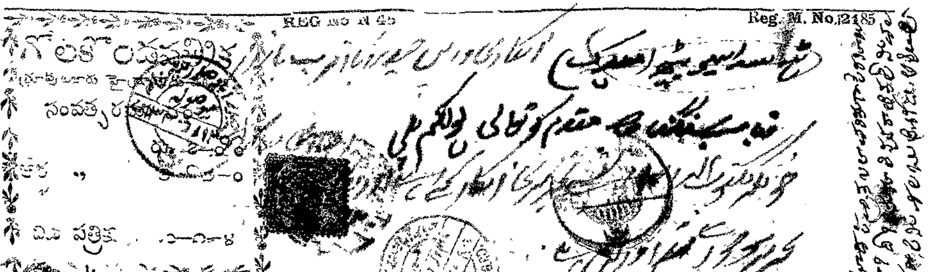
కేచిత్వత్ర దిధిషు పదస్యపూర్వార్థతా ఎప్పేదకాఖ్యేఫ్న పరత్వం మన్యమానాః పునర్భూభవ వస్వామ్యవసర్గం పుత్రజేవరాది కర్తృకం వేదోబోధయ తీత్యాచక్షతే తదను వారేణ పిహాస్తి పునర్వివాహ ప్రాపకత్వశంకాపి

పరిపల్లి పన్నయ శాస్త్రి గారి ఆంధ్ర తాత్పర్యము "ఓ నారీ చచ్చిపడియున్న మృతకళేబరము నీ భర్త కాదు అకళేబరమునకు అధిష్ఠాతగానుండు జీవుడు నీభర్త అజీవుడు జీవలోకమును మాని ఉత్తర లోకమునకు వెళ్లుచున్నాడు. అయుత్తరలోకమునకు వెళ్లి ఇదివరకు నిన్ను వివాహ మాడినవాడే తిరిగి భావిజన్మమున ఈలోకమునే నిన్నే భార్యగా కోరుచున్నాడు కనుక యిప్పుడు యెవనితో భార్యాత్వము నిరుకలదో వానికేనీవు భార్యవు కాగలవు విచారించక లేగిరమ్ము అని బంధువులు ఓదార్చెదరని తాత్పర్యము.... .. పతివ్రతా స్త్రీలకు యెన్ని జన్మములకైనను ఒక్కడే భర్తయని యున్నది"

నియరమే యనేక మహాసభల యందును శ్రీకాశీ పండితులచేతను అంగీకరింప బడినది మరియు శ్రీ ఆర్యసమాజ సంస్థాపకులగు దయానంద సరస్వతీ స్వామివారు స్త్రీ పునర్వివాహ మాడుట వలన కలుగుదోషములను బేర్కొనుచు ఏ మంత్రమున కర్థముగ విధవా స్త్రీనియోగముచే సంతానము బడయవలయునని సత్యార్థ ప్రకాశికలో వ్రాసియున్నారు కాని పునర్వివాహ మాడవలయునని వ్రాయలేదు (మా సత్యార్థ ప్రకాశిక పూర్వార్థము ౧౫౬౩-౧౫౭౪ పేజీ)

పై మహాశయుల అభిప్రాయము విశ్వసనీయము గాక మూర్తి గారి వ్రాతలే పాఠకులే విమర్శింతురు గాక "బహ్మస్వరం జయతే" అని మూర్తి గారు సెలవిచ్చిన వాక్య మెవరి పుణ్యమువో, ఆరీక్, నిర్వచనము చెప్పుదురుగాక,

మూర్తి గారి పాండిత్యము వారి వ్రాతల వలననే తేటపడుచున్నది నిశ్చయముగా వట్టి..... పాండిత్యమునకు నిలయమైన మూర్తి గారి వంటి మేధావులకే కాలము.

Printed and Published by Ramakrishna Reddy at Golakonda Power Press, Hyderabad, Editor K. Balakrishna Reddy